

Finanční arbitř

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x
e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/7785/2017
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): 401/SU/2013

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 16. 5. 2013 na návrh navrhovatele ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti České Konsolidační Společnosti s.r.o., IČO 28781112, se sídlem Sladkovského 767, 530 02 Pardubice - Zelené Předměstí, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze, spisová značka C 215422, zastoupené na základě plné moci ze dne 11. 12. 2013 ■ (dále jen „Instituce“), a vedeném podle zákona o finančním arbitrovi a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci zaplacení částky ve výši 8.200 Kč, o námitkách Instituce ze dne 24. 10. 2013, evid. č. 8735/2013, proti nálezu finančního arbitra ze dne 14. 10. 2013, evid. č. 8421/2013, takto:

Námitky instituce, společnosti Česká Konsolidační Společnost s.r.o., IČO 28781112, se sídlem Sladkovského 767, 530 02 Pardubice - Zelené Předměstí, doručené finančnímu arbitrovi dne 24. 10. 2013, evid. č. 8735/2013, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 14. 10. 2013, evid. č. 8421/2013, se podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

O d ů v o d n ě n í :

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se po Instituci domáhá vrácení částky 8.200 Kč, kterou Instituci zaplatil jako vratnou zálohu v souvislosti s uzavřením smlouvy o úvěru a poplatek za předčasné vyřízení úvěru.

Finanční arbitř v nálezu ze dne 14. 10. 2013, evid. č. 8421/2013 (dále jen „Nález“), vyšel ze zjištění, že dne 29. 3. 2013 Navrhovatel uzavřel se společností CPE Credits of Private Equity a. s., IČO 28824555, se sídlem Sladkovského 767, 530 02 Pardubice - Zelené Předměstí (dále jen „společnost CPE“) prostřednictvím zástupce Instituce označovaného jako „finanční

poradce s registračním číslem ■■■ (dále jen „Zprostředkovatel“), smlouvu o úvěru č. ■■■, na základě které se společnost CPE zavázala Navrhovateli poskytnout finanční prostředky ve výši 100.000 Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky společnosti CPE vrátit v 72 měsíčních splátkách (dále jen „Smlouva o úvěru“). Společnost CPE je právním předchůdcem Instituce, neboť zanikla na základě fúze sloučením s Institucí ve smyslu § 61 a násl. zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů. Instituce tak s účinností od 6. 11. 2013 vstoupila do právního postavení společnosti CPE. Dále finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel při podpisu Smlouvy o úvěru zaplatil Zprostředkovateli jednajícím jménem a na účet společnosti CPE peněžní prostředky ve výši 8.200 Kč, sestávající z vratného fee „za vyřízení úvěru“ na základě ujednání ODDÍLU 1. odst. 8 Smlouvy o úvěru ve výši 7.200 Kč a z poplatku ve výši 1.000 Kč za vyřízení žádosti o úvěr „v přednostní lhůtě do 3 pracovních dní od splnění podmínek pro čerpání úvěru“ podle ujednání ODDÍLU 1. odst. 7 Smlouvy o úvěru.

Po posouzení obsahu Smlouvy o úvěru finanční arbitr dovodil, že Navrhovatel s Institucí neuzavřeli Smlouvu o úvěru platně, neboť nesplňovala základní obecné náležitosti právního úkonu, kterým smlouva je (srozumitelnost a určitost), a které musí každý právní úkon splňovat ve smyslu § 37 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném v době podpisu Smlouvy o úvěru (dále jen „občanský zákoník“).

Finanční arbitr současně dovodil, že i kdyby Smlouva o úvěru srozumitelná a určitá byla, byla by neplatná pro rozpor s dobrými mravy ve smyslu § 39 občanského zákoníku, anebo přinejmenším pro nepřiměřenost ve smyslu § 55 odst. 2 ve spojení s § 56 odst. 1 občanského zákoníku.

Jelikož je Smlouva o úvěru neplatná, strany si musí vrátit vše, co si podle ní dosud plnily (§ 457 občanského zákoníku). Instituce od Navrhovatele získala na základě Smlouvy o úvěru částku 8.200 Kč, kterou jí Navrhovatel zaplatil v hotovosti při uzavření Smlouvy o úvěru.

Navrhovatelem zaplacená částka ve výši 7.200 Kč jako vratné fee a poplatek za přednostní vyřízení žádosti o úvěr ve výši 1.000 Kč tak představují majetkový prospěch Instituce získaný plněním na základě neplatného právního úkonu a Instituce se tak ve smyslu ustanovení § 451 odst. 2 občanského zákoníku na účet Navrhovatele bezdůvodně obohatila, a je proto povinna podle § 457 občanského zákoníku Navrhovateli tyto částky vydat.

Finanční arbitr uložil ve výroku I. Nálezu společnosti CPE povinnost zaplatit Navrhovateli částku ve výši 8.200 Kč. Současně podle § 17a zákona o finančním arbitrovi, neboť vyhověl návrhu navrhovatele zcela, finanční arbitr uložil společnosti CPE ve výroku II. Nálezu povinnost zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč.

3. Námítky Instituce proti Nálezu

Instituce v námítkách opakuje tvrzení, kterým argumentovala již v řízení před vydáním Nálezu, že jí kompletní dokumentaci vztahující se k předmětu sporu v řízení vedeném na návrh Navrhovatele proti Instituci odňala Policie ČR postupem podle § 79 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), v rámci provedené prohlídky jiných prostor a pozemků dne 16. 4. 2013. Instituce tím odůvodňuje svoji objektivní nemožnost plně se vyjádřit k návrhu Navrhovatele a předložit či označit dokumentaci vztahující se k předmětu sporu. Instituce namítá, že za této situace tím, že finanční arbitr vede řízení proti Instituci, porušuje její právo na spravedlivý proces. Podle názoru Instituce by finanční arbitr měl v řízení vyčkat, až Policie ČR vrátí Instituci veškerou zajištěnou dokumentaci, nebo řízení po tuto dobu přerušit.

Instituce dále namítá, že finanční arbitr porušil zákon, když žádal Policii ČR o poskytnutí informací a podkladů z trestního řízení s tím, že takový postup finančního arbitra svědčí o zločinném spolčení mezi ním a Policíí ČR. Instituce dále namítá, že finanční arbitr nemůže rozhodovat v řízeních vedených proti Instituci na základě návrhů více navrhovatelů obdobně, neboť návrhy jednotlivých navrhovatelů nemohou být chápány a řešeny jako skutkově shodné nebo podobné, když mezi návrhy jednotlivých navrhovatelů jsou podstatné rozdíly. Instituce dále tvrdí, že navrhovatelé tvoří organizovanou skupinu, návrhy nejsou dostatečně odůvodněné, pocházejí od jedné třetí osoby a cílem navrhovatelů je vyhnout se plnění zákonných povinností a fakticky je nelze považovat za samostatné návrhy. Finanční arbitr tak měl podle Instituce povinnost neprodleně oznámit Policii ČR nebo státnímu zástupci skutečnost, že navrhovatelé spáchali trestný čin. Naopak, finanční arbitr vede řízení podjatě ve prospěch navrhovatelů a neusiloval ani v jednom případě o smír.

Instituce dále tvrdí, že se k návrhu Navrhovatele vůbec neměla možnost řádně vyjádřit, neboť návrh Navrhovatele na zahájení řízení neobdržela.

Instituce dále namítá, že jí finanční arbitr v řízení nedoručuje v souladu s udělenou plnou mocí, kterou Instituce předložila, a že kladně nevyřizuje její žádosti o prodloužení lhůty pro vyjádření, resp. na některá její podání (mnohdy označená rovněž jako stížnosti) nereaguje vůbec.

Na poslední výzvu finančního arbitra reagovala Instituce podáním, ve kterém předložila potvrzení o pracovní neschopnosti jednatele s vyjádřením, že po dobu nemoci nemůže činit ve vztahu k finančnímu arbitrovi další úkony, neboť to představuje nadměrné úsilí a ohrožení jednatele Instituce na životě a zdraví.

4. Vyjádření Navrhovatele k námitkám Instituce

Navrhovatel tvrdí, že námitky Instituce proti Nálezu jsou „*zcela irelevantní*“. Navrhovatel považuje dokumenty, které finančnímu arbitrovi předložil v rámci řízení před vydáním Nálezu, za dostačující důkazy pro rozhodnutí ve věci, a podle jeho názoru není pravděpodobné, že by získání přístupu Instituce k dokumentům zabaveným v trestním řízení, respektive obsah těchto dokumentů, mohl zvrátit závěry, ke kterým finanční arbitr v Nálezu dospěl.

Navrhovatel argumentuje, že účelem námitek Instituce je pouze oddálení konečného rozhodnutí ve věci. Navrhovatel považuje Nález za „*naprosto správný a naprosto vyčerpávajícím způsobem precisně odůvodněný*“ a navrhuje, aby jej finanční arbitr v celém rozsahu potvrdil.

5. Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Ustanovení § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi dává stranám sporu právo podat proti nálezů finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezů. Včasné podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr ve

zbytku podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. ustanovení § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a n. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Instituce podala proti Nálezu námitky v zákonem stanovené lhůtě ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi. Finanční arbitr je posoudil podle tohoto ustanovení a přiměřeně podle ustanovení § 81, 82 a 83 správního řádu jako přípustné.

Právní vztah Navrhovatele a Instituce založený Smlouvou o úvěru vznikl před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „nový občanský zákoník“). Podle § 3028 odst. 1 nového občanského zákoníku se tímto zákonem „řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti“ a podle odstavce 3 se právní poměry, na které se nevztahuje odstavec druhý (práva osobní, rodinná a věcná), a „vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí činnosti tohoto zákona“ řídí dosavadními právními předpisy.

Při posuzování námitek Instituce proto finanční arbitr aplikuje právní úpravu účinnou v době před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku, tedy příslušná ustanovení zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „občanský zákoník“).

5.1 Správnost Nálezu, posouzení Smlouvy o úvěru

Instituce v námitkovém řízení nenamítá žádný konkrétní argument, kterým by rozporovala skutková zjištění a právní posouzení věci finančním arbitrem a který by odůvodňoval nesprávné rozhodnutí sporu. Instituce se nijak nevyjádřila k nesrozumitelnosti Smlouvy o úvěru pro její nečitelnost ani k jejím vnitřním rozporům.

Finanční arbitr tak ani po posouzení námitek nemá důvod pochybovat o věcné správnosti Nálezu, neboť o věci rozhodl podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně a spravedlivě a v souladu s právními předpisy. Finanční arbitr v Nálezu uceleně a detailně odůvodnil, z jakého důvodu vyhověl Navrhovateli, nikoli Instituci, jinými slovy které skutečnosti byly pro rozhodnutí ve věci podstatné a s jakým výsledkem skutkový stav právně hodnotil.

Nebylo by v souladu se zásadami efektivity a hospodárnosti řízení, kdyby finanční arbitr všechny své závěry znovu opakoval. Tak ostatně nemusí činit ani soud, který by přezkoumával rozhodnutí finančního arbitra, pokud by s jeho závěry souhlasil: „*Je-li rozhodnutí žalovaného správního orgánu řádně odůvodněno, je z něho zřejmé, proč žalovaný nepovažoval právní argumentaci účastníka řízení za důvodnou a proč jeho odvolací námitky považoval za liché, mylné nebo vyvrácené, shodují-li se žalobní námitky s námitkami odvolacími a nedochází-li krajský soud k jiným závěrům, je přípustné, aby si krajský soud správné závěry se souhlasnou poznámkou osvojil.*“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, sp. zn. 8 Afs 75/2005).

5.2 Soulad Nálezu a řízení, které mu předcházelo, s právními předpisy; právo na spravedlivý proces

Podle ustanovení § 16 odst. 1 a § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 141 odst. 9 správního řádu „[v]e sporném řízení odvolací správní orgán přezkoumává napadené rozhodnutí jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání“. Přesto, vzhledem k opakovanému vytýkání nezákonnosti ze strany Instituce z různých důvodů, finanční arbitr přezkoumá Nález a soulad řízení, které mu předcházelo, s právními předpisy komplexně.

K rozhodnutí sporu mezi Navrhovatelem a Institucí byl finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi věřitelem a spotřebitelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru podle § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi ve znění účinném jak do 31. 1. 2016, tak od 1. 2. 2016, když spor jinak spadá do pravomoci českých soudů.

Finanční arbitr v souladu s § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zahájil řízení dne 16. 5. 2013, tedy dnem doručení návrhu Navrhovatele. Návrh podal Navrhovatel podle ustanovení § 10 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi ve znění účinném do 31. 1. 2016 na formuláři vydaném finančním arbitrem. Finanční arbitr oznámil Navrhovateli zahájení řízení a poučil ho o jeho předpokládaném průběhu. Finanční arbitr oznámil dne 26. 6. 2013 zahájení řízení rovněž společnosti CPE a vyzval ji podle ustanovení § 11 a § 12 odst. 6 zákona o finančním arbitrovi k vyjádření se k návrhu, poskytnutí vysvětlení a předložení požadovaných podkladů, uložil jí za tímto účelem zákonem předvídanou lhůtu 15 dnů a poučil ji o možných následcích jejího nedodržení.

Společnost CPE v reakci na výzvu finančního arbitra zaslala finančnímu arbitrovi vyjádření, ve kterém namítala zabavení dokumentace Policií ČR, nemožnost vyjádřit se k věci a ve kterém požádala o přerušování řízení.

Finanční arbitr žádosti o přerušování řízení s odkazem na § 141 odst. 5 správního řádu, který stanoví, že ve sporném řízení se postupuje podle § 64 odst. 2, podle něhož správní orgán řízení přerušuje „na požádání žadatele“, jen „jestliže to shodně navrhne navrhovatel i odpůrce“, nevyhověl, a v řízení postupoval tak, aby respektoval právo obou účastníků na spravedlivý proces, tj. nejen právo Instituce se vyjádřit a předkládat, příp. označovat důkazy na svoji obranu, ale i právo Navrhovatele na rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě.

Námítka Instituce, že finanční arbitr nezaslal Instituci návrh Navrhovatele na zahájení řízení a z toho důvodu se nemohla Instituce v řízení vyjádřit, posoudil finanční arbitr následovně. Finanční arbitr zaslal společně s výzvou k vyjádření se k návrhu, poskytnutí vysvětlení a předložení požadovaných podkladů ze dne 26. 6. 2013 Instituci kopii návrhu Navrhovatele na zahájení řízení před finančním arbitrem, jejíž přijetí společnost CPE potvrdila ve svém vyjádření ze dne 24. 7. 2013, evid. č. 5979/2013. Pokud Instituce v průběhu řízení neměla jí doručenou kopii návrhu následně k dispozici, měla v souladu s ustanovením § 38 odst. 1 správního řádu po celou dobu řízení možnost nahlížet do spisu, činit si z něj výpisy a případně požádat finančního arbitra o pořízení kopie jakékoliv části spisu. Instituce ostatně tak učinila a finanční arbitr jí na její žádost dne 9. 12. 2013, evid. č. 10339/2013, opětovně zaslal kopii návrhu na zahájení řízení Navrhovatele, jejíž doručení Instituci dne 10. 12. 2013 dokládá doručení. Finanční arbitr opětovně zaslal Instituci kopii návrhu na zahájení řízení Navrhovatele přílohou sdělení ze dne 15. 1. 2014, ev. č. FA/419/2014, jehož přijetí Instituce potvrdila ve svém podání ze dne 27. 1. 2014, evid. č. 665/2014. Finanční arbitr tak odmítá námítka Instituce, že jí nedoručil návrh na zahájení řízení a z toho důvodu se s ním nemohla seznámit a vyjádřit se k předmětu řízení.

Jakmile finanční arbitr dospěl k závěru, že smír ve věci není možný a že shromáždil všechny relevantní podklady potřebné pro zjištění skutečného skutkového stavu v rozsahu potřebném pro objektivní rozhodnutí (§ 3 správního řádu) a jeho náležité právní posouzení, vyzval účastníky řízení k seznámení se s podklady pro vydání Nálezu tak, aby jim umožnil se ke shromážděným podkladům vyjádřit (§ 36 odst. 3 správního řádu).

Finanční arbitr tedy v řízení předcházejícím vydání Nálezu postupoval v souladu s právními předpisy, a to nejen v souladu se zákonem o finančním arbitrovi, ale i v souladu se základními zásadami správního řízení ve smyslu § 2 až 8 správního řádu.

Finanční arbitr v mezích své pravomoci a působnosti dané zákonem o finančním arbitrovi rozhodl dne 14. 10. 2013 Nálezem, tedy takovou formou rozhodnutí, kterou mu přikazuje § 15 zákona o finančním arbitrovi.

Nálezem finanční arbitr rozhodl na základě zákona a v jeho mezích (§ 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi a § 2 odst. 2 správního řádu). Vzhledem k povaze věci a souběžně probíhajícímu trestnímu řízení, v jehož rámci Policie ČR zabavila Instituci dokumentaci a další materiály, postupoval bez průtahů a rozhodl v přiměřené lhůtě (§ 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi a § 6 správního řádu). Finanční arbitr rozhodl Nálezem podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě, respektujíc zásadu legitimního očekávání (§ 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi a § 2 odst. 4 správního řádu).

V souladu s § 68 odst. 1 správního řádu Nález obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků a je možné jednoznačně tyto části od sebe rozeznat. Z Nálezu je patrné v jaké věci, jakým způsobem a vůči jakým účastníkům finanční arbitr rozhodl, přičemž výrok není v rozporu s odůvodněním, které obsahuje závěry založené na v řízení zjištěných skutkových okolnostech. Finanční arbitr se v odůvodnění Nálezu dostatečně vypořádal s důvody, pro které rozhodl, jak rozhodl, včetně relevantních tvrzení účastníků řízení. Nález byl řádně doručen účastníkům řízení, a to Navrhovateli dne 16. 10. 2013 a společnosti CPE dne 17. 10. 2013.

Ani v námitkovém řízení finanční arbitr nepostupoval v rozporu s právními předpisy. Instituci namítané nevyhovění opakovaným žádostem o prodloužení lhůty, příp. nereagování na podání Instituce vůbec, nejsou nezákonným postupem. Finanční arbitr není ve smyslu ustanovení § 12 odst. 6 zákona o finančním arbitrovi, podle kterého *„[v] odůvodněných případech může arbitr lhůtu na žádost instituce a před uplynutím lhůty o 15 dní prodloužit, a to i opakovaně“*, povinen uloženou lhůtu prodloužit vždy, toto ustanovení předpokládá pouze možnost a dává prostor pro uvážení finančního arbitra, zda je prodloužení lhůty v tom kterém případě nutné a účelné. Citované ustanovení reflektuje, že je to finanční arbitr jako správní orgán a nikoli účastníci řízení, kdo usměrňuje délku probíhajícího řízení a zvažuje, kdy je prodloužení lhůty odůvodněné a kdy se může ze strany účastníka řízení jednat o záměrné zdržování řízení.

Stejně tak není nikde v zákoně stanovena povinnost finančního arbitra jako správního orgánu reagovat na všechna podání Instituce, a to ani v případě, že se jedná o stížnost. K tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2010, sp. zn. 4 Aps 2/2010: *„[p]odle § 175 odst. 1 správního řádu může stížnost podat jen dotčená osoba proti nevhodnému chování nebo nesprávnému úřednímu postupu, nelze-li podat jiný prostředek ochrany. K povaze stížností obecně doktrína uvádí, že "stížnost je pouhým podnětem pro správní orgán např. k provedení úkonů v rámci služebního dohledu ... a stěžovatel nemá právní nárok, aby na základě jeho stížnosti byly provedeny určité dozorčí nebo jiné úkony ...“ (srov. Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 688). I podle názoru Nejvyššího správního soudu se stížnost svou povahou a právní úpravou blíží spíše dozorčímu prostředku, resp. je nástrojem, který k němu může vést. Ostatně tento závěr jenom potvrzuje dikce § 175 správního řádu. Stížnost má totiž podle něho být vyřízena do 60 dnů a byla-li shledána důvodnou, je správní orgán povinen bezodkladně učinit opatření k nápravě, o nichž vyrozumí stěžovatele, pokud o to požádal. O prošetření vyřízení stížnosti lze požádat nadřízený správní orgán. Procesně se u stížnosti postupuje podle části čtvrté správního řádu a výsledkem je sdělení (vyrozumění). Na vyřízení stížnosti tedy není právní*

nárok a samotné její vyřízení ještě samo o sobě neznamená odstranění závadného stavu. Navíc o výsledku šetření a přijatých opatření se stěžovatel vyrozumívá, jen pokud o to požádal. Takový postup proto neskýtá dostatečný prostor k poskytnutí ochrany či nápravy před nezákonným zásahem. Jednalo by se totiž spíše o formální, než faktický prostředek nápravy a ochrany.“

Na ta podání, u kterých finanční arbitr vyhodnotil, že je vhodné a účelné reagovat, odpověděl Instituci výzvou nebo sdělením finančního arbitra, včetně potřebných poučení.

K tvrzení Instituce o vadném doručování finanční arbitr prověřil svůj dosavadní postup v řízení a zjistil, že Instituce doručila až dne 26. 12. 2013, tedy v době po vydání Nálezu, finančnímu arbitrovi plnou moc udělenou ■ (dále jen „zmocněnec Instituce“). Veškeré písemnosti před tímto dnem, včetně Nálezu, proto finanční arbitr zasílal přímo Instituci, resp. společnosti CPE jako účastníkovi řízení, v souladu se zákonem. Obdrženou plnou moc finanční arbitr akceptoval, proto další písemnosti v řízení určené Instituci doručoval podle pokynů zmocněnci Instituce. Zmocněnec Instituce sdělil (poznámka finančního arbitra – v podání ze dne 26. 12. 2013, ev. č. 10919/2013), že si přeje doručovat písemnosti prostřednictvím e-mailu, případně do datové schránky Instituce.

Jelikož finanční arbitr činí v řízení takové procesní úkony, u kterých je třeba, aby bylo možné kdykoli doložit jejich doručení, musí při doručování v řízení zajistit doklad stvrzující, že písemnost byla doručena nebo že poštovní zásilka obsahující písemnost byla dodána, včetně dne, kdy se tak stalo.

Takový doklad mohl finanční arbitr v posuzovaném případě, kdy zástupcem Instituce je fyzická osoba, která nemá zřízenou datovou schránku, zajistit pouze v případě, že zaslal písemnost v listinné podobě prostřednictvím provozovatele poštovních služeb na adresu zmocněnce Instituce, nebo že ji zaslal na základě výslovné žádosti zmocněnce Instituce přímo do datové schránky Instituce jako na adresu ve smyslu § 19 odst. 3 správního řádu. Doručení prostřednictvím elektronické pošty nepřipadalo v úvahu, neboť tímto způsobem nelze spolehlivě zjistit doručení písemnosti, ani prokázat datum, kdy k doručení došlo.

Finanční arbitr proto v řízení při doručování nepochybil.

Finanční arbitr v řízení respektoval, že Instituce je zastoupena a doručoval vždy v souladu s žádostí Instituce. U sdělení finančního arbitra, která finanční arbitr adresoval pouze Instituci, tak finanční arbitr činil proto, že tato souhrnná sdělení byla určena jen Instituci, neboť jejich cílem bylo rozptýlit nejasnosti ohledně zastoupení Instituce ve více řízeních před finančním arbitrem, resp. předání ucelených informací o všech řízeních, ve kterých je Instituce účastníkem. Tato sdělení se tak týkala i řízení, ve kterých není Instituce nikým zastoupena, informace v něm obsažené proto nebyly určeny zmocněnci Instituce.

Vzhledem k tomu, že je Instituce v tomto řízení zastoupena zmocněncem, je odkazování Instituce na pracovní neschopnost jejího jediného jednatele bezpředmětné. Navíc, i kdyby Instituce nebyla v tomto řízení zastoupena zmocněncem, bylo by v případě nemoci jednatele její povinností zajistit, aby za ni v řízení před finančním arbitrem jednala jiná osoba [srov. ustanovení § 30 odst. 1 správního řádu ve spojení s ustanovením § 21 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), podle kterého za právnickou osobu nemusí jednat pouze její statutární orgán]. Jak totiž vyslovil Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 2. 7. 2015, sp. zn. 23 Cdo 297/2015: „Bylo na jednateli žalobkyně, aby zajistil pro případ své nepřítomnosti či nemoci, aby společnost byla pro takový případ zastoupena pověřenou osobou, například v obchodním rejstříku zapsaným

společníkem, zaměstnancem apod. Za právníckou osobu nemusí jednat pouze statutární orgány zapsané v obchodním rejstříku, ale mohou za ni jednat také jí pověřeni zástupci, kteří mohou činit právní úkony v rozsahu stanoveném statutárním zástupcem společnosti. Pokud právnícká osoba neučiní žádné právní úkony k tomu, aby zabránila zmeškání lhůt, nelze takovou skutečnost považovat za omluvitelnou.“

Jelikož může porušení práva na spravedlivý proces způsobit nezákonnost rozhodnutí, finanční arbitr se proto zabýval veškerými věcnými námitkami Instituce týkajícími se tohoto práva.

Jak již finanční arbitr dovodil v Nálezu, pro posouzení sporu bylo relevantní posouzení Smlouvy o úvěru. Jiné Navrhovatelem či Institucí tvrzené skutečnosti nebo jiné předložené podklady by v situaci, kdy finanční arbitr konstatoval neplatnost Smlouvy o úvěru a měl prokázáno zaplacení sporných peněžních prostředků Navrhovatelem, nebyly podstatné. Finanční arbitr Instituci v souladu se zásadami činnosti správních orgánů vtělených do hlavy II správního řádu o této skutečnosti v průběhu řízení o námitkách, tedy v době, kdy Instituce mohla na svoji obranu předkládat další vyjádření a důkazy, poučil.

Finanční arbitr v žádném případě nepřehlížel, že dne 16. 4. 2013 provedla Policie ČR prohlídku jiných prostor a pozemků, při níž odňala Instituci postupem podle § 79 trestního řádu smluvní dokumentaci a jiné listiny jako věci důležité pro trestní řízení, které je vedeno proti jednateli Instituce a dalším osobám. Finanční arbitr přesto, že ze spisového materiálu vyplývalo, že již shromáždil veškeré podklady potřebné pro rozhodnutí věci, v řízení vyčkával a na žádost Instituci opakovaně prodlužoval lhůtu k vyjádření se k výzvám finančního arbitra. Finanční arbitr respektoval, že Instituce nemá přístup ke všem materiálům, které by mohla chtít předložit v řízení před finančním arbitrem na svoji obranu.

Jakmile finanční arbitr zjistil, že Policie ČR zpracovala a zaprotokolovala veškerý zajištěný materiál Instituce, ve kterém byla i složka Navrhovatele a že jednatel Instituce nahlížel do trestního spisu a pořídil si kopie listin, včetně složky Navrhovatele, vyzval Instituci k vyjádření se k návrhu a k poskytnutí vysvětlení a předložení dokumentace vztahující se k předmětu sporu. Instituci v tu dobu totiž již nic nebránilo, aby předložila veškeré jí zamýšlené podklady, stejně tak jako uvedla veškerá potřebná tvrzení.

Instituce však pouze opakovala obecné tvrzení o tom, že finanční arbitr nemůže spor rozhodnout do té doby, než bude její vyjádření úplné.

Finanční arbitr svým postupem umožnil Instituci se v řízení vyjádřit, přednášet na svou obranu potřebná tvrzení i předkládat, příp. označit, veškeré možné podklady. Instituce v tomto ohledu však neprojevila přílišnou procesní aktivitu, a to ani v době, kdy již měla veškerou dokumentaci Policíí ČR vrácenu (poznámka finančního arbitra – to plyne z vyjádření Policie ČR, ev. č. FA/18164/2016, které finanční arbitr obdržel dne 10. 8. 2016).

Finanční arbitr při hodnocení předmětu sporu postupoval podle ustanovení § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi a přiměřeně též podle ustanovení § 50 odst. 1, § 50 odst. 4 a § 52 správního řádu, která vyžadují, aby finanční arbitr při svém rozhodování vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci (srov. zásadu materiální pravdy v § 3 správního řádu), volně hodnotil podklady a pečlivě přihlížel ke všemu, co vyšlo v řízení najevo.

K námitce Instituce, že finanční arbitr neměl žádat Policii ČR o součinnost, finanční arbitr připomíná, že správní řízení obecně je ovládáno zásadou materiální pravdy vyjádřenou v ustanovení § 3 správního řádu, která znamená, že „[j]e povinností správního orgánu z vlastní iniciativy a vlastními prostředky objasňovat sporné, pochybné nebo zpochybnené

skutečnosti“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu dne 30. 5. 2008, sp. zn. 4 Ads 113/2007). „Uvedená zásada, zakotvená v ust. § 3 odst. 4, resp. ust. § 46 správního řádu úzce souvisí i se zásadou vyhledávací (§ 32 odst. 1 správního řádu) a se zásadou volného hodnocení důkazů (§ 34 odst. 5 správního řádu). Správní orgán je tedy povinen zjišťovat všechny právně významné skutečnosti, bez ohledu na to, v čí prospěch svědčí, přičemž takto zjištěný stav věci musí odpovídat skutečnosti. Zásada materiální pravdy vyjadřuje nutný požadavek vysoké hodnoty pravdivosti a spravedlnosti vzhledem k tomu, že ve správním řízení bývá rozhodováno o právech, právech chráněných zájmech nebo povinnostech právnických a fyzických osob na jednotlivých úsecích státní správy. Způsob a rozsah přesného a spolehlivého zjištění skutečného stavu věci závisí na správním orgánu, který řízení vede. Přitom však odpovídá za naplnění této zásady a tato skutečnost má svůj odraz zejména v odůvodnění správního rozhodnutí, v němž správní orgán uvádí, které skutečnosti byly podkladem pro jeho rozhodnutí a jakými úvahami byl při jejich hodnocení veden“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, sp. zn. 7 As 22/2007).

Ačkoli Navrhovatel předložil v řízení před finančním arbitrem všechny relevantní podklady, o jejichž pravosti a věrohodnosti neměl finanční arbitr důvod pochybovat, finanční arbitr postupoval podle zákona a poskytl Instituci několikrát možnost k vyjádření se k věci a k těmto podkladům i k předložení podkladů vlastních. Finanční arbitr rovněž v souladu se zásadami dobré správy a efektivitivy řízení využil svého práva obracet se na jiné orgány s žádostmi o informace, aby mohl vyhodnotit, jak nejlépe v řízení dále postupovat. K tomuto postupu byl finanční arbitr mimo jiné vyzván i samotnou Institucí.

Jelikož finanční arbitr není oprávněn vyžádat si od orgánů činných v trestním řízení poskytnutí podkladů z trestního spisu, jediným způsobem, jak získat relevantní podklady od Instituce, bylo vyzvat Instituci, aby tyto podklady opatřila sama. Neboť jednatel Instituce jako účastník trestního řízení má právo nahlížet do trestního spisu, činit si z něj výpisky a poznámky a pořizovat kopie spisů a jejich částí ve smyslu § 65 trestního řádu.

Finanční arbitr proto odmítá obvinění Instituce ze zločinného spolčení s Policií ČR.

Tvrzení Instituce ohledně možné trestněprávní odpovědnosti Navrhovatele nepřisluší finančnímu arbitrovi posuzovat, když si o ní ani nemůže učinit úsudek (srov. ustanovení § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu), ani neshledal důvod k postupu podle § 8 odst. 1 věty druhé trestního řádu vůči Navrhovateli, jak po finančním arbitrovi požadovala Instituce.

Jelikož z návrhu Navrhovatele není patrná žádná souvislost s jinými návrhy dalších spotřebitelů směřujících proti Instituci, Navrhovatel ani není a nikdy nebyl v řízení zastoupen jakoukoli třetí osobou, která by měla jakýkoli vztah k jakémukoli dalšímu navrhovateli, jsou irelevantní námítky Instituce ohledně údajné totožnosti podaných návrhů pocházejících od jedné třetí osoby, jejichž účelem by snad měl být neoprávněný prospěch.

Správní řád dále ukládá finančnímu arbitrovi jako jednu ze základních zásad jeho činnosti v § 2 odst. 4, aby dbal na to, aby „při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly“.

K zásadě legitimního očekávání se vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 16. 3. 2010, sp. zn. 1 Afs 50/2009, tak, že „[s]právní orgán je naopak povinen dbát na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Stěžejní je tedy okamžik rozhodování správního orgánu, kdy správní orgán musí rozhodovat v souladu s již vydanými rozhodnutími, která se týkala skutkově shodných či obdobných případů. Stejně tak je chráněna dobrá víra účastníka řízení i vzhledem k okamžiku

rozhodování správního orgánu. Jakkoli lze tedy souhlasit s tím, že § 2 odst. 4 správního řádu přeneseně brání dobrou víru účastníků, že pokud rozhodovací činnost správního orgánu svědčí o zastávání určitého právního názoru správním orgánem, potom jednání účastníků, odpovídající takovému názoru, bude moci být jimi pokládáno za souladné s právními předpisy, je nutné citované ustanovení vykládat především tak, že pokud v okamžiku rozhodování správního orgánu existují jiná jeho rozhodnutí pojednávající o skutkově týchž či obdobných případech, je nutno chránit víru účastníků, že správní orgán bude také v jejich případě rozhodovat stejným způsobem. Existence možnosti účastníků řízení spolehnout se na to, že jejich věc správní orgán posoudí stejným způsobem, jakým již dříve posoudil skutkově obdobné či stejné věci, je nezbytnou součástí jednoho ze základních znaků právního státu – právní jistoty“. Dodržování zásady legitimního očekávání je předpokladem pro předvídatelnost činnosti veřejné správy, kdy tuto povinnost má i finanční arbitr.

Finanční arbitr již pravomocně rozhodl v několika obdobných sporech jako je spor, který je předmětem tohoto řízení. Ačkoliv navrhovatelé v těchto obdobných sporech vylíčili skutkové okolnosti podobně, samozřejmě se nejedná o totožná řízení, neboť v každém řízení vedeném před finančním arbitrem proti Instituci se spor týká vždy odlišného samostatného právního vztahu, založeného v jiném čase jinou smlouvou mezi jinými smluvními stranami, resp. mezi různými spotřebiteli a Institucí. Na druhou stranu, řízení vedená před finančním arbitrem proti Instituci jsou si skutkově blízká, protože Instituce využívala při sjednávání úvěrových smluv předtištěných formulářů, které umožňovaly Instituci uzavírat úvěrové smlouvy s velkým množstvím klientů. Tyto formuláře využívají stejné právní konstrukce, kdy práva a povinnosti smluvních stran jsou zpravidla zcela totožná, až na několik málo údajů jako je např. výše úvěru, název produktu, doba splatnosti úvěru, roční výpůjční úroková sazba nebo výše vratného fee.

Finanční arbitr má proto povinnost ve všech dosud neskončených řízeních, v jejichž rámci se bude jednat o shodný nebo velmi podobný předmět sporu, rozhodovat obdobně tak, aby nadále vytvářel předpoklady pro předvídatelnost své činnosti. Tento postup finančního arbitra nelze posuzovat jako nezákonný či vůči Instituci zaujatý.

Podjatost, tak jak ji vymezuje § 14 odst. 1 správního řádu, který říká, že „[k]aždá osoba bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu (dále jen "úřední osoba"), o níž lze důvodně předpokládat, že má s ohledem na svůj poměr k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům takový zájem na výsledku řízení, pro nějž lze pochybovat o její nepodjatosti, je vyloučena ze všech úkonů v řízení, při jejichž provádění by mohla výsledek řízení ovlivnit“, je dána dvěma složkami, které musí být naplněny kumulativně.

První složkou je poměr úřední osoby k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům a složka druhá vyjadřuje zájem úřední osoby na výsledku řízení, pro nějž lze pochybovat o její nepodjatosti, přičemž obě složky, tj. poměr i zájem, je nutné ze strany osoby, která podjatost namítá, prokázat.

Ústavní soud se ve svém nálezu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 371/04, zabýval otázkou nestrannosti a podjatosti, kde vyslovil, že „[n]estrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o níž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to,

zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí díť výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou“.

Finanční arbitr není v žádném vztahu k Navrhovateli ani k jiným navrhovatelům v řízeních vedených proti Instituci, rovněž není v žádném vztahu k Instituci, jejímu zástupci, společnosti CPE ani k žádnému z jejich jednatelů. Finanční arbitr rovněž nemá zájem na výsledku sporu mezi Institucí a Navrhovatelem, neboť je vázán povinnostmi stanovenými v ustanovení § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi: „*Arbitr je povinen rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy“.*

Finanční arbitr má v řízení povinnost poskytnout účastníkům řízení pomoc, mimo jiné podle ustanovení § 4 odst. 2 správního řádu má finanční arbitr poučovací povinnost, kterou plní jak vůči Navrhovateli, tak vůči Instituci, a podle ustanovení § 21 odst. 5 zákona o finančním arbitrovi by měl „*poskytnout navrhovatelům na jejich žádost pomoc v souvislosti se zahájením řízení, zejména při sepsání, podání nebo doplnění návrhu, a kdykoli v průběhu řízení“.* Navrhovatel však finančního arbitra o tuto pomoc v řízení nepožádal.

Finanční arbitr nevyhodnotil, že by plněním své zákonné poučovací povinnosti postupoval vůči Instituci podjatě.

Právo na spravedlivý proces dále zahrnuje právo nejen účastníků, ale i správního orgánu, na projednání věci bez zbytečných průtahů a v přiměřené lhůtě, jak judikoval například Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 4 Ans 9/2007 – 197: „*Jedním z logických atributů požadavků na rozhodování orgánů veřejné moci v právním státě je také rozhodování v přiměřeném čase, respektive rozhodování bez zbytečných průtahů. Kodifikaci tohoto obecného principu právního ostatně obsahuje nejenom současně platný správní řád (§ 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád), ale též správní řády předchozí (§ 3 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, či § 4 vládního nařízení č. 91/1960 Sb., o správním řízení); uvedené ostatně plyne ze samotného ústavně zakotveného principu právního státu“.*

I finanční arbitr tak musí dostát své povinnosti rozhodnout v přiměřené lhůtě a bez průtahů, neboť je vázán povinnostmi uloženými mu v § 12 odst. 1 a § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi. Finanční arbitr proto nepochybil, když bez zbytečného odkladu po shromáždění veškerých podkladů potřebných pro rozhodnutí, resp. po umožnění stranám se k těmto podkladům vyjádřit, rozhodl ve věci Nálezem.

Obecně pak platí, že za účelem rozhodnutí v zákonné lhůtě je finanční arbitr povinen korigovat účastníky řízení v případě, že hrozí nedůvodné průtahy v řízení, a je oprávněn rozhodnout i přes jejich případnou nesoučinnost v případě, že dostatečně zjistí skutkový stav věci v rozsahu potřebném pro jeho řádné právní posouzení a spravedlivé rozhodnutí. Poučením účastníků řízení o možných důsledcích jejich činnosti, popř. nečinnosti v řízení, finanční arbitr pouze plní svou zákonnou poučovací povinnost, a nelze jej hodnotit jako nátlak, vyhrožování či snad zastrašování ze strany finančního arbitra.

Závěrem finanční arbitr poukazuje na usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. IV. ÚS 703/01, ve kterém se Ústavní soud vyjádřil k pojmu práva na spravedlivý proces, když vyslovil, že „*rozsah práva na spravedlivý proces, jak vyplývá z citovaných článků Listiny, jakož i z dalších ustanovení a také z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, není možné vykládat tak, jako by se garantoval úspěch v řízení, tj. že by jednotlivci bylo zaručováno přímo a bezprostředně právo na rozhodnutí, podle jeho názoru odpovídající skutečným hmotněprávním poměrům. Právo na spravedlivý proces znamená zajištění práva na spravedlivé právní řízení, v němž se uplatňují všechny zásady správného rozhodování podle zákona a v souladu s ústavními principy*“.

Finanční arbitr vzhledem k výše uvedenému vypořádání jednotlivých relevantních námitek Instituce popisujících porušení jejího práva na spravedlivý proces uzavírá, že toto právo vedením řízení ani rozhodnutím ve věci neporušil.

6. K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr neshledal, že by ve věci rozhodl věcně nesprávně, ani že by Nález a řízení, které mu předcházelo, bylo v rozporu s právními předpisy. Finanční arbitr proto námitky Instituce zamítl a Nález potvrdil.

P o u č e n í :

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabyvá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 občanského soudního řádu rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

V Praze dne 1. 6. 2017

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr